

Fővárosi Ítéltábla

17.Pf.20.575/2021/4.

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Ujvári Tamás Ügyvédi Iroda (felperesi képviselő címe., ügyintéző: dr. Ujvári Tamás ügyvéd) által képviselt Felperes (levelezési cím: Cím2.) felperesnek – dr. Molnár Arnold ügyvéd (alperesi képviselő címe) által képviselt Alperes (alperes Cím) alperes ellen sérelemdíj megfizetése miatt indított perében a Balassagyarmati Törvényszék 2021. április 27. napján meghozott 27.P.20.533/2019/36. számú ítélete ellen az alperes 37. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 25.000 (huszonötezer) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A felperes keresetében 300.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[2] Keresetének indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (2) bekezdésére és 2:52. §-ára hivatkozott. Előadta, hogy fogvatartása idején öt körszállításban vett részt, és ennek során a személyi motozását – beleértve a nemi szervek és a farpofák vizsgálatát is – a körszállítással érintett valamennyi személy látta. A motozás helyszínéül szolgáló étkezőben lévő oszlopok és a motozást végző őrök ugyanis semmit nem takartak el. Azzal, hogy az alperes minden ok nélkül szeméremsértő módon végezte el a motozást, öt alkalommal megsértette az emberi

méltóságát. Az egymás nemi szerveinek láthatóságára kiterjedő motozás jelentős sérelmet jelentett számára, aki egyébként is kiszolgáltatott helyzetben volt.

[3] Perköltség igényét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: költségrendelet) 2. § (1) bekezdés a) és b) pontjára, valamint a csatolt megbízási szerződésre alapította, és azt a költségjegyzékben feltüntetettek szerint 50.000 forintban kérte megállapítani az ügy felvétele miatt, további 50.000 forintban a keresetindítás fejében, 20.000 forintban a felperessel történt személyes találkozásra tekintettel és minden tárgyalás után további 50.000 forintban.

[4] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérte.

[5] Érdemi védekezésében mind jogalapjában, mind összecszerűségében vitatta a keresetet. Előadta, hogy a motozások a szabályok maradéktalan betartásával történtek. Egyszerre legfeljebb 2-3 fő motozása történt, a motozottakat a helyiségben lévő oszlopok és egyéb tereptárgyak takarták a várakozók elől. A motozás nem zajlott indokolatlanul sok ember előtt, tehát nem volt szeméremsértő, jogsértés nem történt. Álláspontja szerint a sérelemdíj és a perköltség összege is eltúlzott.

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 200.000 forintot, valamint 140.200 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Az alperes per (helyesen: eljárás) megszüntetésére irányuló kérelmét elutasította. Megállapította, hogy a le nem rótt 18.000 forint eljárási illetéket az állam viseli.

[7] Ítéletének indokolásában a Ptk. 2:42. § (2) bekezdéséből, a 2:51. §-ából, valamint a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 151. § (2) bekezdéséből indult ki. Utóbbi rendelkezés szerint a motozás nem történhet megalázó, szeméremsértő módon.

[8] A bizonyítékok értékelése körében kifejtette, hogy a felperes által kihallgatni indítványozott tanúkat – felperesi tanú tanú kivételével – nem tekintette érdektelennek, mert hasonló tárgyban szintén keresetet nyújtottak be az alperes ellen. Ennek ellenére egybehangzóan nyilatkoztak az érdektelen felperesi tanú tanúval. Az alperes alkalmazásában álló tanúkat sem tekintette érdektelennek, de megállapította, hogy lényegében ők is hasonlóan írták le a történetet, mint a felperesi tanúk. Maguk is előadták, hogy 10-20 fő vett részt a motozásokon, melyet az étkezőhelyiségben, egyszerre végeztek. Állították azonban, hogy az oszlopok segítettek a megmotozottak takarásban, továbbá, hogy paravánt is használtak. Ez utóbbit azonban nem fogadta el valónak az elsőfokú bíróság, mert ellentétben állt az alperes parancsnokának 2018. március 19-én kelt levelével, amelyben maga nyilatkozott úgy, hogy a paravánok használatát ekkor vezették be. Azt pedig, hogy a fegyőrök esetenként kitakarták a fogvatartottakat egymás elől, és az oszlopok mögé állították a motozáson már átesett fogvatartottakat, nem tekintette alkalmasnak annak megakadályozására, hogy az éppen motozott személyeket mások láthassák. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az alperes nem tett meg minden tőle elvárható a személyiségi jogsértés megakadályozása érdekében, és ezzel megsértette a felperes emberi méltóságát. Erre tekintettel szükségtelennek tartotta helyszíni tárgyalás tartását.

[9] A sérelemdíj összege körében figyelemmel volt a jogsértés súlyára, annak ismétlődő jellegére és a felperesre gyakorolt hatására. Úgy értékelte, hogy a nemi szervek láthatóságára kiterjedő motozás az eleve kiszolgáltatott helyzetben lévő felperes számára nem tekinthető jelentéktelen sérelemnek. Ezen túlmutató konkrét hátrányt azonban maga a felperes sem állított, így a sérelemdíj összegét mérlegeléssel 200.000 forintban határozta meg.

[10] Ezek alapján a felperest 2/3 részben tekintette pernyertesnek. Az őt képviselő ügyvéd munkadíj igényét a megbízási szerződéssel szemben tárgyalásonként 50.000 forint, összesen 150.000 forint, a keresetindítás és az ügyfelvétel körében 50.000 forint, a személyes találkozásra tekintettel pedig további 20.000 forint, mindösszesen 220.000 forint erejéig találta megalapozottnak. Ebből a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (2) bekezdése szerint a felepres 2/3 arányú pernyertességére tekintettel 145.200 forint járt volna a felperesnek. Az 1/3 résznyi felperesi pervesztességre tekintettel azonban ebből levonta az alperes által kért 15.000 forint ügyvédi munkadíj 1/3 részét, azaz 5.000 forintot.

[11] Az ítélet ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és a felperes keresetének elutasítását kérte.

[12] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság nem az anyagi jogi kereteknek megfelelően határozta meg a tényállást, mert pusztán a körszállítás általános gyakorlata alapján tett megállapításokat. A perben azonban a felperesnek a konkrét, személyét érintő jogsértést kellett volna bizonyítania. Az általános gyakorlatból nem következik, hogy a motozásokat minden egyes esetben ugyanúgy, ugyanannyi fogvatartotton végezték. A tényállás egzakt feltárására akkor kerülhetett volna sor, ha az alperes a 12/2014. (XII. 16.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdése szerint haladéktalanul jelzi a sérelmeket, ezt azonban nem tette. Biztosan téves az a megállapítás, hogy a motozások alkalmával valamennyi körszállítással érintett fogvatartott jelen volt, hiszen a motozás leírt módja szerint az első fogvatartottak motozásának még nem volt szemtanúja. Az udvaron lévők nem láthattak be az ebédlőbe. Azt is vitatta, hogy a fogvatartottaknak általában az alsóneműjét is le kellett vetniük, és le kellett hajolniuk vagy guggolniuk. E körben hivatkozott az indítványára kihallgatott tanúk vallomására. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság érdektelennek tekintette a felperes tanúit, noha – egy kivételével – ők is pert indítottak ellene, gyakorlatilag egymás tanúi a különböző eljárásokban. Az általa bejelentett tanúk esetén viszont sem közvetlen, sem közvetett érdekeltség nem mutatható ki. Kifogásolta a motozási helyszín bíróság általi megvizsgálásának elmulasztását. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) több eseti döntésére hivatkozva kifejtette, hogy a jogsértés nem történt, mert a megalázó bánásmód lényege, hogy az félelmet, lelki gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzést vált ki. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 205. § (1) és (2) bekezdése szerinti szemérem sértés sem valósult meg. A felperesben magától fel sem merült, hogy vele szemben jogsértést követtek volna el mindaddig, amíg tudomást nem szerzett arról, hogy valaki sikerrel érvényesítette igényét. Egyébként a büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: bv) intézetben a fogvatartottak a közös zuhanyzóban, egymás jelenlétében tisztálkodnak, így tehát a motozással járó meztelenség sem lehet jogsértő.

[13] A sérelemdíj összege körében rámutatott, hogy a Ptk. 2:52. §-ának alkalmazási gyakorlata szerint a felperesnek valamilyen nem vagyoni sérelem elszenvedését bizonyítania kellett volna. A saját érzésein túlmutató hátrányt azonban a felperes nem igazolt, és nem is állított, sérelemdíj tehát nem illeti meg. Utalt továbbá az Alaptörvény 1. cikkének (3)

bekezdésére is, mely szerint alapvető jogokat más alapvető jog vagy alkotmányos érték védelme érdekében korlátozni lehet. Márpedig a bv intézet biztonsága olyan kiemelt társadalmi érdek, amelyre tekintettel a fogvatartottak személyiségi jogai korlátozhatóak a motozások során.

[14] Fellebbezési ellenkérelmében a felperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

[15] Kifejtette, hogy az alperesi előadással ellentétben tényállításait öt tanú vallomásával, a csatolt ügyészi határozattal és az ügyész tanúvallomásával bizonyította. A motozás gyakorlata a perbeli időszakban jogsértő volt, azonban az egy paraván alkalmazásával könnyen jogszerűvé lett volna tehető. Hivatkozott a Balassagyarmati Törvényszék 27.P.20.530/2019/47. számú és a Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.248/2018/6. számú ítéletére (a továbbiakban: FÍT ítélet). Rámutatott, hogy az alperes által kihallgatni kért tanúk is az ő állításait támasztották alá a motozások módját, helyszínét és körülményeit illetően. Ha pedig a motozások általában így történtek, akkor a perbeli esetekben is így kellett történniük. Panasszal azért nem élt, mert a motozás olyan mindennapos és magától értetődő volt, hogy fel sem merült benne, hogy felléphetne ellene és erre nem is volt valós lehetősége. Helytelen az alperes érvelése, mert már az első motozottat is láthatta az az 5-10 másik fogvatartott, akiket vele együtt motoztak. Ezen túl az ebédlő ajtajából, a bejáratból, az épületen kívülről és az ablakon keresztül is bárki láthatta a motozást. A tanúk vallomása pedig a meztelenre vetkőzés, illetve guggolás és előrehajolás tényét is bizonyította. Az alperes által kihallgatni indítványozott tanúk egybehangzóan tettek valótlan tényállítást a paraván alkalmazásának kezdő időpontjára nézve. Erre tekintettel vallomásuk egészével kapcsolatban kétely merül fel.

[16] Az alperes indokolatlanul hivatkozott az EJEB határozatokra, mert azt maga sem állította, hogy félelmet keltett volna benne a motozás módja. A Btk.-ra utalás pedig alaptalan, mert a motozás nem büntetőjogi értelemben volt szeméremszértlő. Panasz esetén őt egyébként retorziók érheték volna, amikor pedig tudomást szerzett arról, hogy a folytatott gyakorlat nemcsak kellemetlen, hanem jogsértő is, akkor nyomban érvényesítette az igényét, ami a bv jogviszony keretén belül sem eshet más megítélés alá, mint a polgári jogi jogviszonyokban érvényes ötéves elévülési idő. A FÍT ítélet alapján megalapozatlanul utalt az alperes a közös zuhanyzásra mint analóg szituációra.

[17] A sérelemdíj összegét a releváns szempontokra figyelemmel, helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság. Emberi, férfiúi mivoltában sértette, hogy az alperes más férfiak előtti meztelenségre kényszerítette. A sérelmet megalapozó, meztelenség miatti szégyenérzet kialakulása a paraván alkalmazásával egyszerűen megelőzhető lett volna, ezért az adott esetben nincs más olyan alkotmányos érdek, amely indokolhatná a sérelem okozást.

[18] A fellebbezés alaptalan.

[19] Az alperes a kereset teljes elutasítása érdekében nyújtott be fellebbezést, a felperes az elsőfokú ítéletnek a keresetét részben elutasító rendelkezése ellen nem fellebbezett, ez utóbbi és az eljárás megszüntetése iránti kérelmet elutasító rendelkezés a Pp. 358. § (5) bekezdése alapján jogerőre emelkedett. Ezeket a másodfokú felülbírálat nem érintette. A felülbírált körben az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a

bizonyítást a szükséges terjedelemben lefolytatta, ennek során az eljárási szabályokat nem sértette, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen értékelte és a tényállást helyesen állapította meg. A másodfokú bíróság az abból levont jogi következtetésével és a meghozott döntéssel is teljes egészében egyetértett, annak indokaira is kiterjedően. A fellebbezésre tekintettel mindössze az alábbiakat emeli ki az ítéltábla.

[20] Alaptalanul sérelmezte az alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást. A rendelkezésre álló bizonyítékok, elsősorban az alperesi parancsnok ügyészségnek írott, 2018. március 19-i keltezésű levele alapján ugyanis egyértelmű, hogy a perbeli időszakban az alperes a közszállításhoz kapcsolódóan az étkezőhelyiségben végzett motozások során nem alkalmazott paravánt. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a motozások körülményeit az alperes által kihallgatni indítványozott tanúk is lényegében a felperesi tanúkkal egyezően adták elő (elsőfokú ítélet [15] bekezdés). A paraván alkalmazásának kezdő időpontját illetően pedig vallomásuk ellentétben állt az okirati bizonyítékokkal, ezért ezt alappal hagyta figyelmen kívül. A felperesi tanúk többsége valóban nem tekinthető érdektelennek. felperesi tanú tanú azonban az alperes által sem vitatottan (fellebbezés IV. pont 13. bekezdés) igen. Márpedig az ő vallomása megerősítette a felperes előadását, a többi felperesi tanú pedig lényegében vele egyezően írta le a motozások körülményeit. Nem volt tehát ok a felperesi tanúk vallomásainak mellőzésére esetleges elfogultságuk okán. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az is bizonyosan megállapítható volt, hogy az étkező helyiségben lévő oszlopok tényleges számától és elhelyezkedésétől, valamint a motozást végző örök pozíciójától függetlenül nem volt biztosítható a szükséges intimitás a motozások során. További bizonyításra tehát nem volt szükség, ezért alaptalanul kifogásolta az alperes a fellebbezésében a helyszín bíróság általi megtekintésének elmaradását.

[21] A tanúk előadásai kétségkívül nem konkrétan a per tárgyát képező eseményekre vonatkoztak, hanem csak általánosságban számoltak be a motozások mikéntjéről, ahogyan azok a paraván alkalmazásának 2018. évi megkezdését megelőzően zajlottak. A perben azonban semmilyen adat nem merült fel arra nézve, hogy a felperes esetében ettől a gyakorlattól eltért volna az alperes. Erre egyébként maga sem hivatkozott. Alappal jutott tehát az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a motozások a felperes esetében is így történtek.

[22] Kétségtelen, hogy az idő múlására tekintettel már nem voltak minden elemükben feltárhatók a konkrét események, a törvényi tényállás megvalósulása szempontjából szükséges részletességgel azonban igen. Ezért nem volt jelentősége annak, hogy a felperes az IM rendelet 3. § (2) bekezdésben foglalt tájékoztatási kötelezettségét elmulasztotta és polgári jogi igényét is csak röviddel az elévülési időt megelőzően érvényesítette.

[23] Arra is alaptalanul hivatkozott az alperes, hogy az elsőként megmotozottak meztelenségének mások még nem voltak a szemtanúi. felperesi tanú érdektelennek tekintendő vallomása (39. számú irat, 9. oldal) alapján ugyanis egyértelmű, hogy a motozást a helyiség előtt kint várakozók, vagy egyébként véletlenszerűen arra járók is láthatták. A motozás lebonyolításának jogsértő módja tehát valamennyi megmotozottat érinthette, függetlenül attól,

hogy hanyadikként esett át a motozáson. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás tehát helyes.

[24] Az alperes által hivatkozott EJEB joggyakorlat valóban irreleváns volt a perben, mert a sérelmezett motozások a felperes állítása szerint sem azért voltak jogsértőek, mert félelmet keltettek benne, vagy lelki gyötrelmet okoztak neki. A Btk.-ra való alperesi hivatkozás pedig teljesen okszerűtlen, mert a szeméremsértés fogalma személyiségi jogi értelemben teljesen mást jelent, mint büntetőjogi értelemben. Az, hogy a felperes hosszú időn keresztül várt az igényérvényesítéssel, semmilyen módon nem bizonyítja azt, hogy az alperes magatartása nem volt jogszerűtlen, és a felperest valójában nem is érte sérelem. Alaptalanul hivatkozott az alperes a közös zuhanyzásra, mint analóg, és nem jogsértő szituációra is. Amikor ugyanis tisztálkodás közben, egy külvilágtól elzárt helyiségben, a külső szemlélők számára láthatatlanul egyszerre többen meztelenek, az teljesen más helyzet mint, amikor sok felöltözött ember között, ráadásul a külvilág számára is láthatóan, megalázó pozícióban kell meztelenül lenni. A helyesen megállapított tényállásból tehát csak az a következtetés volt levonható, hogy az alperes korábbi motozási gyakorlata sértette a felperes Ptk. 2:42. § (2) bekezdése szerinti emberi méltóságát.

[25] Az alperes alaptalanul állította, hogy a felperest nem érte sérelemdíj megítélésre okot adó sérelem. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdése kapcsán kialakult gyakorlat egységes abban a tekintetben, hogy a jogsértés tényén kívül a sérelmet szenvedőnek további hátrány bekövetkezését nem kell bizonyítania. Azt pedig az ítéltábla az elsőfokú bírósághoz hasonlóan a Pp. 266. § (2) bekezdése szerinti köztudomásúnak tekintette, hogy sok felöltözött ember előtti meztelenség – az ember természetes szeméremérzete folytán – megalázó, mert a kirekesztettség, a kiszolgáltatottság, a védtelenség érzését kelti a meztelen emberben. A felperesnek tehát a történetek előadásán túl nem kellett azt részleteiben kifejtenie, hogy ő maga ezt hogyan élte meg.

[26] A sérelemdíj összegének meghatározásánál a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése szerint irányadó szempontokat is helyesen mérlegelte az elsőfokú bíróság. E körben pusztán arra utal az ítéltábla, hogy az alperes magatartásának felróhatóságát fokozza az, hogy a felperes számára okozott sérelem milyen egyszerűen és könnyen elhárítható lett volna már az ügyészség 2018. tavaszi fellépését megelőzően is. Éppen ezért alaptalanul hivatkozott az alperes a bv intézetek biztonságához fűződő össztársadalmi érdekre is, mint a felperes személyiségi jogainak korlátozását indokoló ellentétes társadalmi érdekre. Ez a kétségtelenül jogos társadalmi igény ugyanis már korábban, a felperes emberi méltóságának tiszteletben tartása mellett is kielégíthető lett volna minden biztonsági kockázat és nagy anyagi ráfordítás nélkül, néhány parván felállításával. Mindezt egyébként az azóta kialakított, immár nem jogsértő gyakorlat igazolja is.

[27] Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

[28] Az alperes eredménytelenül fellebbezett, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a felperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségét is köteles megfizetni. Ennek összegét az ítéltábla a költségrendelet 2. § (2) bekezdése alapján 25.000 forintban állapította meg a kifejtett képviselői tevékenységre és arra a tényre tekintettel, hogy a Pp. 266 § (2) bekezdése szerinti hivatalos tudomása van arról, hogy a felperesi képviselő más ugyanilyen tárgyú perekben is, szó szerint azonos fellebbezési ellenkérelmet nyújtott be.

[29] Az alperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján megillető teljes személyes illetékmentesség folytán le nem rótt 16.000 forint fellebbezési illetéket a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam viseli.

Budapest, 2021. december 2.

dr. Kollár Zoltán s. k.
bíró

dr. Gyuris Judit s. k.
a tanács elnöke

dr. Örkényi László s. k.
előadó bíró